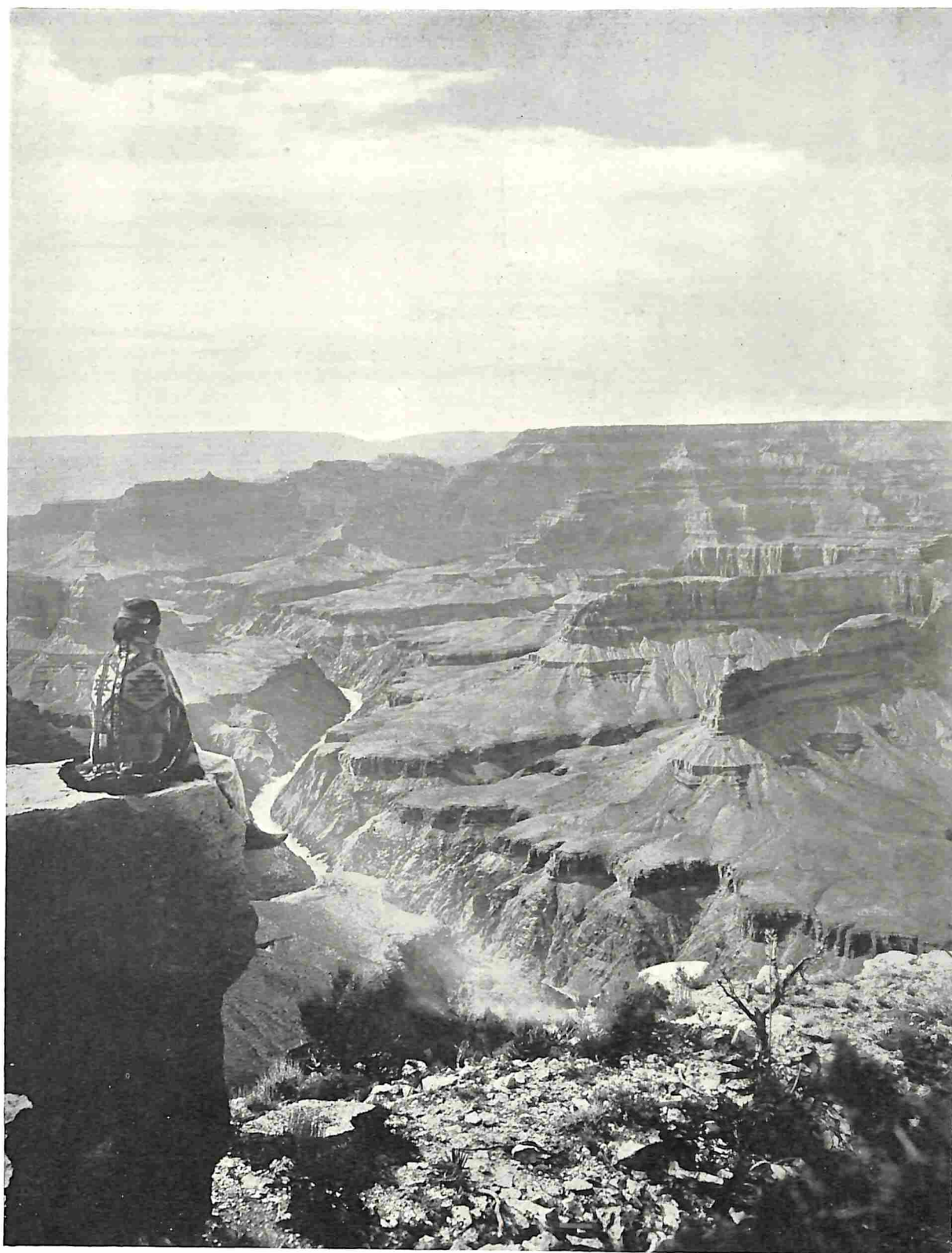

BUITEN

18^E JAARGANG N^O. 8.

ZATERDAG 23 FEBRUARI 1924.

DE NATUURMONUMENTEN IN DEN STAAT ARIZONA.
GEZICHT OP DE GEKLEURDE ROTSFORMATIES VAN DEN GRAND CANYON.
IN DE DIEPTE DE COLORADO-RIVIER.

Redacteur: Mr. A. LOOSJES.

INHOUD:

IN DE DUISTERE RIMBA. UIT HET HOOGDUITSCH	
DOOR WILHELM VOLZ (8)	BLZ. 86
NOG EENS HET BISSCHOPSHOF TE UTRECHT	87
DE NATUURMONUMENTEN IN DEN STAAT ARIZONA,	
DOOR F. S. BOSMAN, GEÏLLUSTREERD	PLZ. 85—88—89
DE TERUGKEER, DOOR ANNIE VAN RHOON	BLZ. 89
HET AGNIETENKLOOSTER TE AMSTERDAM, DOOR	
K. L. SCHAMP, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 90—91
KALEBASBOOMEN, DOOR A. J. VAN LAREN, GEÏLL. BLZ.	92
ONTVANGEN BOEKEN	92
NAAR DEN KAWAH-IDJEN, DOOR M. TADEMA, GEÏLL. . .	93
KLANK EN BLOEI VAN FEBRUARI, DOOR A. L. BROER . .	94
HET KLEIN BEGJNHOF TE GENT, DOOR RO VAN	
OVEN, GEÏLLUSTREERD	BLZ. 94—95
DE GEHEIMZINNIGE DOOD VAN MR. SERLES, DOOR	
W. B. M. FERGUSON (8)	BLZ. 95
DE VOORMALIGE VLEESCHHAL TE UTRECHT, ILLUSTR. . .	96
EMEÜ-KASUARIS.	96

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van een advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Afzonderlijke nummers: Prijs 40 cts.

IN DE DUISTERE RIMBA.

SUMATRA'S OERWOUD EN OERMENSCHEN.

8) *Uit het Hoogduitsch*
DOOR WILHELM VOLZ.

NA eenige minuten hooren wij dicht voor ons een zacht geritsel, maar er is niets te zien, maar daar, wat verder, komt er wat beweging in de blâren en ja, waarlijk, daar is een klein, zwart vlakje. Weg is 't weer — 't komt weer te voorschijn, verdwijnt weer — en daar vliegt, met een krachtigen zwaai, een zwart lichaam naar een volgenden boom — 't lijkt me een geweldige kerel te zijn. Er achter na — door het dichte geboomte verder gedrongen, om hem maar niet uit het oog te verliezen. Dat is inderdaad moeilijk genoeg, want op een ongeloofelijk handige manier weet die groote aap zich te verbergen, zoodat men alleen het blad ziet bewegen; van zijn lichaam krijgt men zelden iets te zien. Eindelijk gooit hij zich op een dikken tak, waar hij wonderlijk handig en vlug over heen loopt; wordt de tak te dun, dan gaat hij er met wijduitgestrekte armen aan hangen en slingert vliegensvlug verder. Met een geweldigen sprong springt hij naar een volgenden boom over, zoodat de takken tegen elkander zwiepen, hij slingert zich verder, klimt op een zwaren, dooden tak en wordt een oogenblik goed zichtbaar. Een schot uit mijn buks verbreekt voor een oogenblik de stilte van het oerwoud; heb ik hem getroffen? De aap verandert nu zijn taktiek; vlug klimt hij naar boven, terwijl hij er voor zorgt, altijd den stam tusschen ons en hem te houden. Eindelijk blijft hij in den top van een reusachtig hoogen boom zitten; na lang zoeken vind ik een kleine opening in het dichte loof en ik schiet. Hij wankelt, maar toch houdt hij zich nog een oogenblik op; dan stort hij naar omlaag en slaat tegen den grond. Ik spring op hem toe; zonder een geluid te geven ligt hij op zijn rug; zwaar haalt hij adem; zijn armen zijn wijd uitgestrekt. Nijdig knerst hij met zijn tanden, terwijl hij me woedend aanziet; mijn kogel is hem door de borst gedrongen. Zijn keelzakken zijn als kinderhoofden zoo groot, opgeblazen, waardoor het gezicht van het oude

mannetje eens zoo groot schijnt en een wilde uitdrukking krijgt; het lichaam, dat geheel met lange, zwarte haren is bedekt, lijkt grooter dan het in werkelijkheid is. Ik word getroffen door het menschelijke van dat wilde wezen, dat daar stervend voor mij ligt, als een klein, maar breedgeschouderd krachtig oermensch. Er is niets in hem van dat roerend hulpeloze of kinderlijke, zooals zoo dikwijls verteld wordt, 't is daarentegen een kwaadaardige wilde. Hij is haast een meter hoog en zijn armen zijn nog wel eens zoo lang. Ripin is de eenige, die bij mij is; de anderen zijn wij in het oerwoud kwijt geraakt en we moeten lang roepen eer ons troepje weer bij elkander is. De zware siámang wordt door twee koelies aan een stok vastgebonden en dan moeten wij den weg naar het kamp zien terug te vinden. De menschen van het oerwoud weten zich werkelijk bewonderingswaardig goed te oriënteren. Wij waren, al jagend, dan hier, dan daar heen gelopen, wij hadden onze prooi zoo vurig achtervolgd, dat wij ons maar door het dichte geboomte hadden heen gewerkt, zonder veel te kappen; we hadden alleen op de vluchtende siámangs gelet en waren zoo elkaar kwijt geraakt. Sterker dan ooit te voren viel het mij nu weer op hoe eindeloos eentonig het oerwoud toch eigenlijk is; het zou mij ten eenen male onmogelijk zijn geweest, om te zeggen, in welke richting ons kamp zich bevond. Ik wist nauwelijks van welken kant ik bij den boom was gekomen; zoekend naar een opening om doorheen te kunnen schieten, was ik van rechts naar links gesprongen; maar daar hingen toch rotangslingers naar beneden; daar was de siámang naar omlaag gezakt. Dus daar moest 't zijn. Maar een eindje verder ziet 't er weer net eender uit en even verder weer. En dan die groote vogelvaren waar hij zich even achter verborgen heeft; is het nu deze, of is 't die daar? Ripin echter, die met iets minder hartstocht vooruit was gedrongen, wist de oogenblik en gaf zonder aarzelen de richting aan. Nu begonnen wij de afgehakte takken op te zoeken met dezelfde nauwkeurigheid waarmede men bij ons de bloedsporen van een aangeschoten ree volgt — hier een en een eind verder weer een. Zoo probeerden wij langs onze eigen sporen terug te komen en toen wij ten laatste de plaats hadden bereikt, waar de eigenlijke vervolging was begonnen, was het gemakkelijk genoeg om het spoor van onze hakmessen te volgen. De meeste Maleiers zijn hartstochtelijke jagers, zoodat ons wedervaren toen nog eens levendig besproken werd; in het geheel waren er vier siámangs geweest; nog een volwassen wijfje, met een hulpeloos jong, dat zich aan haar hals vastklemde en nog een halfvolwassen exemplaar. Na ze een tijd lang achtervolgd te hebben, hadden de koelies ze eindelijk uit het gezicht verloren. De tongen kwamen los, en ieder had wat te vertellen. Ik stelde er belang in te hooren hoe deze eenvoudige menschen wisten te vertellen; over de siámangs hoorde ik wel niet veel nieuws; maar dat wilde ik ook niet. Wil men werkelijk iets van het leven der dieren te weten komen, dan moet men ze zelf waarnemen en men moet oude, ervaren jagers uithooren, en op grond van eigen ervaringen kan men dan een juist denkbeeld krijgen. Maar thans was de lust tot fantaseeren bij hen wakker geroepen en weldra vertelden ze allen om beurten wat zij voor wonderlijks en belangwekkends wisten, en 't duurde niet lang of 't algemeene gesprek was bij de tijgers beland en bij de tijgermensen. Daarmede zijn al de inlanders in de Rimba vervuld, zij houden van het angstige gevoel, dat het bij hen verwekt — overdag vertellen zij overmoedige verhalen van tijgers en tijgerjachten, 's avonds bij het kampvuur, sprookjes van tijgermensen. De mensch uit het oerwoud staat in een eigenaardige verhouding tot den tijger. Het viel mij weer op, hoe weinig die verhalen van de inlanders ons eigenlijk zeggen. 't Gaat er net mee, als met de verhalen van onze kleine kinderen: een kleine jongen met een groote verbeeldingskracht schept er behagen in om van een massa wonderlijke voorvallen één verhaal te maken, zonder den minsten samenhang en zonder „clou". Het is hem genoeg en zoo is 't ook met den inlander, die over even eenvoudige denk-middelen beschikt, dat zijn verbeeldingskracht aan het werk is; het nut van een „hoe en waarom" ziet hij niet in. Van de siámangs en andere reusapen, waar ze wel eens van gehoord hadden, kwam het gesprek op allerlei half-menschelijke fabel-wezens. De een vertelde van een wezen, dat nog grooter was dan een siámang, maar kleiner dan een mensch en dat 's nachts rond zou zwerfen en dan groote, breede sporen achterliet, terwijl het „brr-brr" riep. Een ander vertelde: „Er was eens een man, die in den Rawas ging visschen en toen hij zich door het geboomte

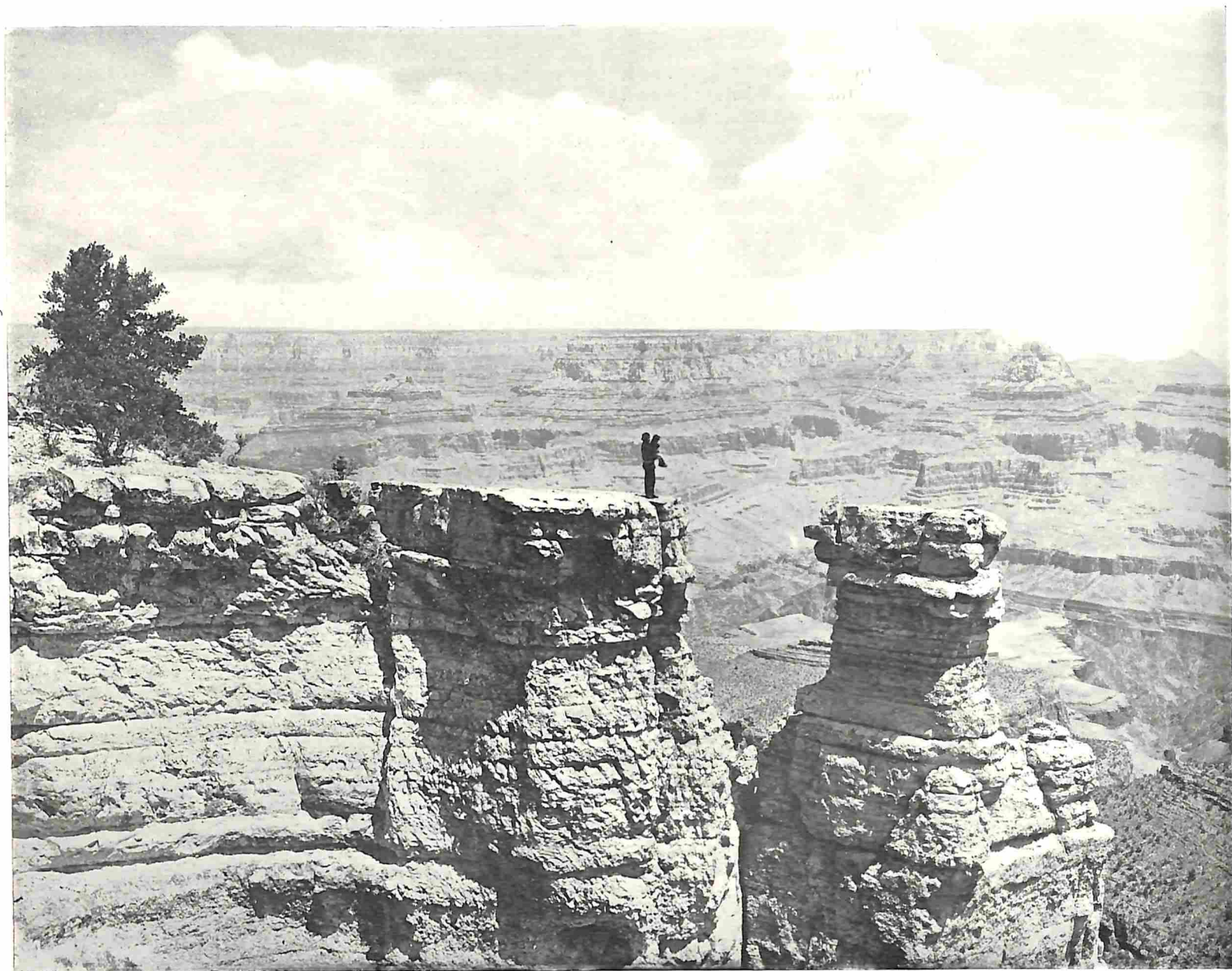
heenwerkte om bij den oever te komen, zag hij plotseling hoe daar tusschen de steenbrokken een klein, naakt kereltje rondsprong, dat op het punt stond een visch te grijpen. Zijn geheele lichaam was met lange donkere haren bedekt; hij was maar twee voet hoog, leek iets op een otter, maar had overigens toch de gedaante van een mensch. Toen hij het geritsel tusschen het struikgewas hoorde, draaide hij zich om, doch toen hij den man ontdekte, was hij met een paar vlugge sprongen in het bosch verdwenen en hoe de man ook zocht, het gelukte hem niet het wezentje op te sporen." Zonder twijfel zijn dit overblijfselen van dwergen-sagen, die een Indischen oorsprong hebben. ¶ Een ander weer vertelde van een man, die aan den voet van den Dempo-Vulkaan — hier laten zij graag hun wonder-verhalen gebeuren —, door het oerwoud liep; plotseling was de aarde gaan dreunen en donderen, zoodat de man zich verschrikt tusschen de wortels van een grooten boom had verborgen. Toen was er een geweldige troep buffels langs hem heen komen stormen, die alles waar zij over heen kwam vertrapte; middenin had een witte buffel geloopt met groote, vergulde horens en op zijn rug had een mooi meisje gezeten in een rijk met goud gestikt gewaad; dat was de buffel-koningin geweest. Onwillekeurig vragen wij bij zoo'n verhaal: „Waar blijft nu de „clou?" Zonder twijfel vindt ook dit verhaal zijn oorsprong in een oude Indische legende; de buffel is n.l. uit Indië tot hen gekomen. ¶ De Maleiers uit het oerwoud vormen een volk, dat, levend in de Rimba die het tot niets aanspoort, uit de oude cultuur wegzinkt, de bron van hun geestelijk bezit is door den Islam bedorven; iets nieuws is hun er niet voor in de plaats gegeven; het volk teert dus op overblijfselen uit oude vervlogen tijden, en zijn primitieve geest kan zich daaraan verzadigen..... ¶ Ik was tot nu toe nog niet dikwijls in de gelegenheid geweest de menschen van nabij waar te nemen. In de oerwouden aan de Oostkust en op de bergen in midden Sumatra en Borneo zijn er niet veel; ook had het doel van mijn onderzoekstochten mij daartoe weinig tijd gelaten; daarom maakte ik nu zooveel mogelijk van de gelegenheid gebruik, want dagelijks konden we hun concerten hooren. En in latere jaren heb ik volop gelegenheid gehad om door heel Sumatra heen, mijn waarnemingen te controleeren en aan te vullen. ¶ In Sumatra bestaan twee groote groepen van menschen: de orang-oetang (wat woordelijk beteekend: mensch van het woud) die door de inlanders Má'was genoemd wordt; een geweldig dier, iets minder groot dan een mensch, maar veel breder en forscher gebouwd, en de langarmige apen of gibbons, die kleiner en slanker zijn; de siámangs zijn van deze groep de grootste soort. Een geweldig groot dier is de roestroode, tot donkerbruine Mawas; de krachtige, breede wangzakken maken het gezicht van het mannetje, met zijn roodblonde snorren en zwaren ringbaard, nog eens zoo breed, terwijl een geweldige keel- en borst-kwab, die tot de armen reikt, het bovenlichaam ontzettend groot doet schijnen. De Mawas komt uitsluitend in het Noordelijke gedeelte van Sumatra voor; hier, in de moerassige wouden, wordt hij soms zelfs vrij menigvuldig aangetroffen, maar hij houdt zich ook nog wel in het gebergte, meer in het binnenland op. Hij is de ruwe kracht zelve, en het bewustzijn, dat hij iederen vijand kan staan, doet hem daar ook naar leven. Lomp en zonder eenig gevaar te duchten, beweegt hij zich van den eenen tak naar den anderen. Terwijl alle andere dieren van het oerwoud de menschen trachten te ontwijken, blijft de Mawas rustig op zijn tak zitten en, wanneer hij zich al verwaardigt hem aan te zien, werpt hij hem een kwaden blik toe. De indruk, dien ik gekregen heb van een zestal orang-oetangs, die ik opgevangen had, is, dat zij wantrouwend, dom en kwaadaardig zijn; een groot onderscheid is er dan ook tusschen hen en de veel minder gevaarlijke Gibbons. Zij leven familie-gewijs diep in het oerwoud, een oud mannetje, een wijfje en de jongen, zelden meer dan twee of drie. Ik ken één geval, waarbij een Mawas-mannetje er twee wijfjes op nahield, waarvan er één een bochel had. Zij zwerven door het oerwoud heen, maar blijven meestal diep in het binnenland; het rijp worden der verschillende vruchten bepaalt de richting van hun omzwervingen. Tegen het vallen van den avond bouwen zij een nest in de takken van den een of anderen zwaren boom, een twintig à dertig meter van den grond af; daartoe buigen zij met hun handen de takken naar elkander toe, die zij vlechtend met elkaar weten te verbinden, dan gaan zij rechtop staan en trekken eenige dichtbebladerde takken naar omlaag, die zij tot een dak in elkaar draaien; zoo brengen zij dan veilig den nacht door. Nooit zullen zij

twee maal hetzelfde nest gebruiken. Het zijn de nomaden van het oerwoud; door de toppen der boomen trekken zij rond, in voortdurend zoeken naar voedsel. ¶ De levenswijze der Gibbons komt met de hunne geheel overeen. Hiervan komen in de oerwouden van Zuid-Sumatra twee soorten voor; de groote, zwarte Siámang en de kleine bruine Oengko. In tegenstelling met het zachte, mauwende geluid dat de Nawas voortbrengt, laat de Siámang een eigenaardig, doordringend geschreeuw hooren; de sterk ontwikkelde wangzakken, die de grootte van twee mansvuisten kunnen bereiken, doen het geluid zoover doorgalmen, dat men het wel vier kilometer ver hooren kan. De Dengko brengt een muzikaler geluid voort, maar daar bij hem de wangzakken ontbreken, kan men hem lang niet zoo ver hooren. ¶ De Gibbons zijn de dieren van het dichtste oerwoud; zij hebben zich geheel aangepast aan het leven in de boomen, en aan de snelheid waarmede zij zich in de boomen kunnen voortbewegen hebben zij hun veiligheid te danken, want de Gibbons kunnen zich niet verdedigen, hoewel zij over een sterk gebit met krachtige hoektanden beschikken. In tegenstelling met de onverschrokken, over zulk een ontzettende lichaamskracht beschikkende Mawas, zijn de veel minder sterke Gibbons schuw en bang; bij het naderen van een mensch nemen zij al op grooten afstand de vlucht, waarbij zij zich dan in de hoogste toppen der boomen in veiligheid trachten te brengen. Met ongeloofelijke behendigheid weten zij zich met hun lange armen door de takken heen te slingeren, vliegensvlug schuiven zij voort, met groote sprongen schieten zij van den eenen boom naar den anderen en zij komen zoodoende met zulk een snelheid vooruit, dat het de grootste moeite kost om op den grond gelijken tred met hen te houden. 't Is dan ook lang niet eenvoudig om een Gibbon onder schot te krijgen. ¶ De Oengko is 's morgens al heel vroeg bij de hand; nog voor zonsopgang laat hij zijn stem al hooren; de Siámang daarentegen wordt pas laat wakker en wacht, tot de sterke dauw wat is opgedroogd. 't Is dan ook 's morgens, dat men ze vrij veelvuldig te zien krijgt. Tegen den middag ziet men ze al minder en later, tegen den avond, is 't een zeldzaamheid als men nog een Gibbon te zien krijgt. Trouwens, het geheele dierenleven in het oerwoud slaapt op het heetst van den dag en ontwaakt zelfs niet eens in den avond als het koeler wordt. ¶ Waar men ook komt, is de levenswijze der Gibbons hetzelfde. Telkens weer zag ik het bewaarheid dat zij in een strenge monogamie leven; een volwassen mannetje, een geslachtsrijp wijfje en de jongen, meestal drie, heel zelden vier in aantal. Zoo doorkruisen ook zij, familie-gewijs, het oerwoud, terwijl zij hun voedsel zoeken. Zoo nu en dan zag ik wel eens een enkelen Gibbon alleen, vooral siámangs, maar degenen die ik daar van schoot bleken allen mannetjes te zijn. Ik ben daarom van meening, dat een jong, geslachtsrijp mannetje zijn familie verlaat en alleen verder trekt totdat hij een jong, geslachtsrijp wijfje ontmoet, waarmede hij dan een familie gaat opbouwen. Zoo betrachten zij dus de monogamie; de hoogste, zedelijke vorm, die wij bij de menschen kennen, is dus tegelijkertijd de meest primitieve; zoo gaat het bij alle menschen in het Oosten. Maar wanneer wij het goed beschouwen, hebben wij hier met een zeer oppervlakkige overeenkomst te doen. Na verloop van vele duizende jaren heeft de mensch zich in zijn strijd voor lichamelijke instandhouding niet, zooals de Mawas en de Gorilla, tot een kracht-wezen doch tot een denkend wezen ontwikkeld, en daarmede heeft hij zich een geestelijke volmaking ten doel gesteld. (Wordt vervolgd).

Nog eens het Bisschopshof te Utrecht.

¶ Op verzoek van een onzer lezers, die meent dat enkele mededeelingen in ons artikeltje over het Bisschopshof te Utrecht tot misverstand aanleiding kunnen geven, worde hier alsnog vermeld: 1e. dat het Bisschopshof gebouwd is tijdens de regeering van Bisschop Rudolf van Diepholt (1423—1455), dus in den tijd toen de middeleeuwen ten einde spoedden; 2e. dat de Gravin van Solms, die in de 17de eeuw het Bisschopshof bewoonde, geenszins verward moet worden met de gemalin van Stadhouder Frederik Hendrik — zij was slechts de weduwe van Jan Albrecht van Solms — en bovendien niet Amalia heette. ¶ Dat Frederik Hendrik's sympathieke echtgenoot te 's Gravenhage, en niet te Utrecht heeft gewoond, was ons niet onbekend. Op grond van door ons geraadpleegde bronnen meenden wij echter te mogen aannemen, dat de bewoonster van het Bisschopshof evenzeer Amalia heette.

DE NATUURMONUMENTEN IN DEN STAAT ARIZONA.
MERKWAARDIGE ROTSFORMEN. OP DEN ACHTERGROND DE „GROOTE KLOOF”.

DE NATUURMONUMENTEN IN DEN STAAT ARIZONA.

IN die landen der wereld, waar met de steeds toenemende beschaving gevaar bestond, dat het natuurschoon ten offer zou vallen aan geldzucht en exploitatiewoede, heeft de gemeenschap zeer terecht ingezien dat op haar de taak rustte bepaalde gebieden, welke uitmunten door grootsch natuurschoon, voor het huidige mensdom en voor het nageslacht in ongerepten staat te behouden. Dit lofwaardige streven vindt bij ons te lande zijn belichaming in de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten. Doch ook in Zwitserland en Duitschland en andere Europeesche landen zijn vereenigingen opgericht die zich ten doel hebben gesteld natuurmonumenten voor den ondergang te behoeden. In de groote republiek aan de overzijde van den Oceaan heeft de Staat zich belast met het scheppen van „national parks”, een gebied derhalve, eigendom van het geheele volk, welk terrein dient te blijven zoo als de Natuur het aan den mensch heeft afgestaan. Zoowel de dieren- als de plantenwereld dient in ongerepten staat te blijven, opdat de over-beschaafde mensch der 20e eeuw geest en gemoed kan verkwikken door een verblijf in een National Park. Reeds in 1832 kocht de regering der republiek een klein terrein, 1½ vierkante mijl groot, in Arkansas. Daarop volgde in 1872 het wereldberoemde Yellowstone-Park; in de Nederlandsche taal bestaat o.a. een werk van Prof. Hugo de Vries, getiteld „Yellowstone Park en Experimenteele Evolutie,” waarin de vele merkwaardigheden van dit natuurmonument besproken worden. In 1890 ontstond het Yosemite National Park, in het midden-Oosten van den staat Californië gelegen; successievelijk breidde zich het aantal als zoodanig erkende natuurmonumenten uit, zoodat thans onder het Ministerie van Binnenlandsche zaken ressorteeren 19 Parks met een totale oppervlakte van 11,372 vierkante

mijl. In 1919 ontstond het Grand Canyon National Park, groot 958 vierkante mijl, in noordelijk Centraal Arizona gelegen. Niet ten onrechte noemt men dit park in Amerika: „het geweldigste terrein van erosie-verschijnselen en het verhevenste schouwspel in de wereld”. Het is aan deze vermaarde Grand Canyon (groote kloof) van Arizona, dat wij ditmaal enkele woorden zullen wijden. Indien ergens op aarde de Natuur tot ons heeft willen spreken in haar eeuwigheidstaal, om den nietigen mensch te doen gevoelen, hoe kort zijn leven en dat der geheele menschheid is in vergelijking met den oneindigen duur der tijden, hoe geweldig de krachten zijn, welke in potentie in deze aardsche wereld sluimeren, dan is het wel hier, in Arizona. Ontelbare eeuwen wachtte dit wonder der wonderen, onder den glimlach der Goden, totdat de mensch, zelfbewust als geen ander schepsel op aarde, zou komen, om sprakeloos van bewondering de handen ineem te slaan en deze on-aardsche, in onvergankelijke rotsen geformeerde gekleurde terrassen en kloven te aanschouwen. Duizenden en duizenden jaren was deze kloof slechts aan de Roodhuiden bekend, totdat in 1540 een Spanjaard als eerste Europeaan dit gebied betrad; doch eerst in 1870 kon een expeditie onder majoor Powell den Grand Canyon verkennen. Heden ten dage voert de trein u tot op korten afstand van de groote kloof. Tien-duizenden hebben (tevergeefs) getracht van dit Onbeschrijfelijke een „beschrijving” te geven; het is eenig in de wereld. Het woord is slechts een gebrekkig voertuig voor de immateriele gedachte; hier moeten woorden falen. Slechts de fotografie vermog een flauw denkbeeld te geven van dit meest grootsche aller aardsche natuurwonderen, hoewel de kleuren dezer bizarre rotsen, de wonderlijk-geheimzinnige tinten dezer miljoenen-jaren-oude gesteenten ontbreken en het oog dus

slechts een onvolkomen reproductie ontwaart van een spel van licht en lucht en kleur, zooals nergens anders op deze planeet te vinden is. Doch hij, die lang en innig de in dit nummer geplaatste afbeeldingen aanschouwt, zal in een hooger sfeer worden opgeheven, hij zal in het tijdelooze verwijlen en, zij het ook slechts voor een korte spanne tijds, den adem der eeuwigheid voelen; hij zal beseffen, met een onuitwisbaren indruk verrijkt te zijn. ☼ Men denke zich een kloof, op enkele plaatsen 16 tot 20 K.M. breed, van de toppen der rotsen gemeten, meer dan 300 K.M. lang, en meer dan 1600 Meter diep. Een machtige stroom, de Coloradorivier, heeft in den loop van millioenen jaren deze kloof in de rotsen uitgegraven; elke rots van gekleurd gesteente, in alle kleuren van den regenboog. ☼ De gemiddelde mensch rekent lange tijdsbestekken bij eeuwen. De geoloog meet met een anderen maatstaf. Voor hem zijn honderd jaren niet meer dan een seconde van onzen tijd; hij rekent met aeonen, zooals anderen met minuten tellen. Aldus doende, is hij in staat, boven het menschelijk begripvermogen liggende tijdperken voor ons gestalte te doen aannemen. Zoo heeft de wetenschap bewezen dat deze Canyon geologisch gesproken nog jong is. Doch zelfs indien aardbevingen hebben bijgedragen tot het ontstaan van deze kloof, dan nog wordt voor ons begrip het werk van den machtigen stroom niet geringer. ☼ Het in de nabijheid liggende versteende woud is ook een van Arizona's merkwaardigheden. Dit gebied is van groote waarde door den overvloed van versteende coniferen, welke overal verspreid liggen. Waarschijnlijk groeiden deze boomen eens aan de oevers van een binnenzee; na omgevallen te zijn werden zij doortrokken van water en gedurende het ontbindingsproces werd de cellen-structuur geheel en al vervangen door silicium. ☼ In een der versteende wouden is een natuurlijke brug te zien, welke uit een grooten versteenden boom van 20 meter lengte bestaat, over een kloof van 15 Meter breedte gevallen. Geheel gave boomen van meer dan 70 Meter lengte zijn in dit gebied gevonden. Het hout is in een onvergankelijke stof veranderd, welke thans ontelbare eeuwen na den dood van den boom, een bladzijde open legt uit het groote geschiedboek onzer planeet, toen de aarde nog jong was.

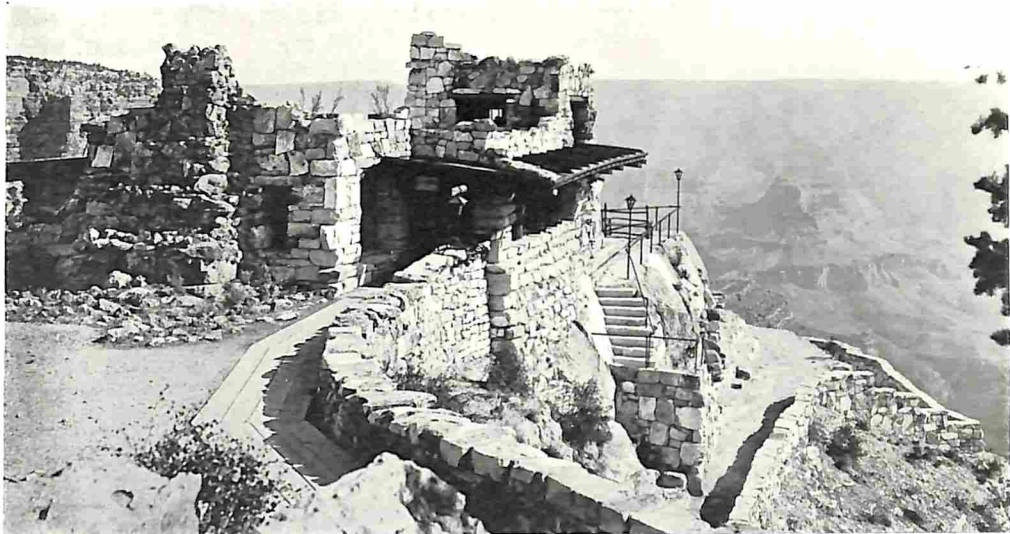
F. S. BOSMAN.

DE TERUGKEER.

DE gloeiende zomerzon blakerde het dorre land: de kleine huisjes van het gehucht, weggedoken onder de zware vracht van geel, welkend wijnloof, hielden deur en venster stijf toegesloten, bevroesd ook maar één sprankje van moordende hitte binnen te laten tusschen de massieve, koelte bewarende muren. En waar het noodzakelijk was den toegang tot de woning open te houden voor den gaanden en komenden man, daar weerde toch steeds een dicht gordijn de ondragelijke hitte. ☼ Uitdagend roekeloos vertoonde zich tusschen al die dompe geslotenheid het huisje, waar Solange, 't kleine fijne naaistertje, woonde, Solange, wier lief acht jaren geleden in den oorlog was gegaan, vroolijk, blijde, zeker van zijn terugkomst, als al de anderen. Want waren de jongens van het land al niet sinds eeuwen gewend den krijg slechts aan te zien als een lustig spel, waar wel de Dood den dans leidde, maar waar de overwinnaar toch immer een roemrijke panache aan zijn liefje terugbracht?

Et rantanplan, gais paladins!
„Vaincre ou mourir”, c'est la devise,
Relantanplan, gais paladins!
C'est la devis' des Berruyens!

☼ Zoo was ook Jean Chaumau heen-

DE NATUURMONUMENTEN IN DEN STAAT ARIZONA.
UITZICHT VAN EEN ROTSPLATEAU OP DEN GRAND CANYON.

gegaan, de vroolijke boerenknaap, met zijn geestige oogen, met heel zijn wezen tintelend van jolijt, van levenslust, de aangebeden prins van alle sierlijke deerntjes in Mar-magne en rondom. Maar die zich Solange, de blonde Solange, tot vorstin had uitverkoren. En geen schooner paar was in heel den omtrek te vinden, beiden uit oud Berrichonsch geslacht, bij wie de afgeslotenheid een ingeboren en van ouder op ouder overgeleverde cultuur handhaafde. Immers waren zij niet de kern van het Fransche land, werden onder hen niet de afstammelingen gevonden van de dertiende-eeuwen, die eenmaal onstuimige volgelingen van Jeanne d'Arc, la Pucelle d'Orleans, waren? En de knapen, die nu ten strijde togen om den vijand uit het land te weren, nog vertrouwden zij zich gansch en al aan haar bescherming. En de meisjes, die bleven, nog waren zij verzekerd van hun veilige terugkeer, als zij gingen in naam van haar, de Maagd van Orleans. Zoo ging ook Jean Chaumau. „Als ik terugkom, zal 't bruiloft zijn, m'amie!!” En teeder kuste hij haar ten afscheid... ☼ Acht jaren waren voorbijgegaan en iederen dag zette Solange zich voor de deur van haar huizeke, om den langen weg af te zien, die naar Bourges leidt. Iederen dag, op hetzelfde uur, als de zon op zijn hoogst staat. Dan kwam de trein uit Parijs, welke haar Jean zou terugbrengen. Of het winterde en de koude haar deed verkleumen, of het 's zomers brandde en ieder de verbijsterende zonnehitte ontvluchtte,

DE NATUURMONUMENTEN IN DEN STAAT ARIZONA.
DE GROOTE KLOOF, ZOOALS DEZE IN DEN LOOP DER EEUWEN IS ONTSTAAN.

Solange was op haar post. Het eerst van allen zou zij hem zien, opdat hij zou erkennen haar trouw, haar liefde. Want nooit was eenig bericht gekomen van den dood van haar liefste, nimmer zelfs een bericht van vermissing. En steeds nog leefde de hoop in haar hart. Want was de oorlog geen romantisch avontuur en waren de mogelijkheden niet vele? Hoe vaak was daar niet in vroeger eeuw een ridder, een krijgsknecht weergekeerd, dien men lang verloren waande, die jaren had moeten vertoeven bij Saracenen of Turken, zonder mogelijkheid zich te bevrijden? En de nuchtere werkelijkheid van den modernen staat was nog niet doorgedrongen tot Solange en de haren. Onwrikbare traditie beheerschte heel hun leven, heel hun zijn. Men was eraan gewoon geraakt Solange daar te zien, op den drempel van haar huis. En iederen dag opnieuw was haar spieden te vergeefs..... ☞ Duister is de nacht.... Wie komt daar langs 's Heeren straten?.... Een zwerver is 't, grijs en vergaan door 't stof der wegen, ontbering en lijden lieten hun sporen achter op zijn gelaat.... Schuw ziet hij rond zich en als hij Solange's huisje nadert, huivert hij.... Stil, doodstil is 't rondom.... Daarbinnen slaapt Solange, zijn bruid.... Tenminste, als ze niet.... Tot den volgenden ochtend draait de jongen. Ruw heeft het leven hem heen en weer gesmeten, na den oorlog, toen hij, op weg naar huis, meegesleept werd in den razenden maastroom van het leven in de hoofdstad, waar zoovelen ondergaan, zonder dat ooit hun ondergang wordt bespeurd. Neen, trouw is hij zijn Solange niet gebleven, maar trouw bleef hij evenmin aan de traditie's van zijn geslacht, van zijn land. Helsch en goddeloos is zijn leven geweest. ☞ Zal zij, zijn bruid, hem ooit weer herkennen.... Zal ze hem ooit in genade weer aannemen.... Luide snikt hij 't uit: „Solange, Solange!” ☞ Weer zit daar Solange, als iederen dag, te spieden over den blakenden weg.... Niemand laat zich zien, ieder zoekt de koelte van zijn huis.. Wie nadert daar, ginds in de verte, wie schuwt de felle hitte niet?.... Rechter richt zich Solange en ze voelt geen zonnebrand, geen uitputting. „Niet bedrogen is mijn hoop, vervuld is mijn verwachting! Jean, mon ami!” „Solange, herken je me, weet je wie ik ben?....” „Ik heb gewacht nacht en dag, zomer en winter, de jaren zijn over ons beiden heengegaan, zeg niets, en zwijg. Niet bedrogen is mijn hoop, vervuld is mijn verwachting.” ☞ Vier weken later droeg Jean Chaumau den bonten viltten hoed van den bruidegom, vier weken later ontknootte hij den zilverbestikten bruidsgordel van Solange, zijn vrouw.

ANNIE VAN RHOON.

't Agnietenklooster te Amsterdam.

GEEN der verdwenen kloosters te Amsterdam heeft in den laatsten tijd zóózeer de aandacht getrokken als dat van Sint Agnes. ☞ Uit een onuitgegeven document van het Begijnhof, zoo lezen wij in een beschrijving van het klooster door J. M. Sterck Proot, waaraan ik hier het een en ander ontleen, blijkt, dat op 21 Januari 1397, Sint Agnes-avond, (eigenlijk Sint Agnesdag, Sint Agnesavond was 20 Januari) aan dit „huys” begonnen en St. Agnes tot

Patrones der Zusters gekozen werd, die zich uit het Sint Claraklooster, niet te verwarren met dat der Clarissen aan den Heiligenweg, afzonderden. Wagenaar zegt een stuk gezien te hebben van 1406 betreffende een verhuring van een halven vijver in de Nes „Manedachs na Onser Vrouwendach, asumptio (Maria Hemelvaart) 1389”. Op den staart stond: „dese brief gaet Sinte Agnes ende Sinte Cecilia an”. ☞ Het „huys” werd gegeven door Willem en Nelle Bruining, die daarvoor in de jaargetijden werden bedacht. In 1419 waren er reeds een 60 tal Zusters en geprofeste nonnen en 6 of 7 kostdames, die de kloosterrust met de Zusters deelden. In dat jaar werden door Deken en Kapittel van 's-Gravenhage aan het klooster voorrechten geschonken, daar de Zusters „om de zwakheyt haerder geslachte bequame hulpe en bystant noodig hebben”. Ook zij mochten de Sacramenten bedienen en gedurig bewaren „in eenige plaetse, daertoe nut en bequaam en behoorlyck verciert”.

☞ De groote brand van 1452, waarbij het stadhuis, beide hoofdkerken, de kapel der Heilige Stede en veertien kloosters in de asch werden gelegd, vernielde ook het St. Agnietenklooster, waarvan niets overbleef dan pulver, een balk, die langen tijd op „die putgalch” gelegen heeft en een klein houten kistje. Groot was de armoede der nonnetjes, zóó zelfs, zegt het document, dat zij vijgekorven voor linnenkastjes gebruikten. Het vuur moge haar klooster hebben verteerd, haar vroomheid was daardoor als 't ware aangewakkerd. Door tussenkomst van pater Jan van Dier, aan wien het klooster reeds groote verplichtingen had, werden in 1458 de nonnen ingeschreven als reguliere Kanonikessen volgens den regel van Augustinus, waardoor ze gebracht werden onder het kapittel van Sion bij Delft. Mede door de ijverige bemoeiingen van pater Jan van Dier namen in 1458 twintig nieuwe nonnen het „habyt, „die wiel” (sluier) aan. Ernstig werd nu gedacht aan het wederopbouwen van het klooster, en spinnende en wevende wol en „webbekens” (weefsels), verder gesteund door aalmoezen en liefdegaven, was men in staat in 1459 te beginnen met den bouw van het „groote huys” aan het Westen van den Fluweelen- of O. Z. Voorburgwal en in 1470 verrees meer Zuidelijk achter het nog bestaande voorplein aan den O. Z. Voorburgwal, de kerk. In het groote huis werd aller-

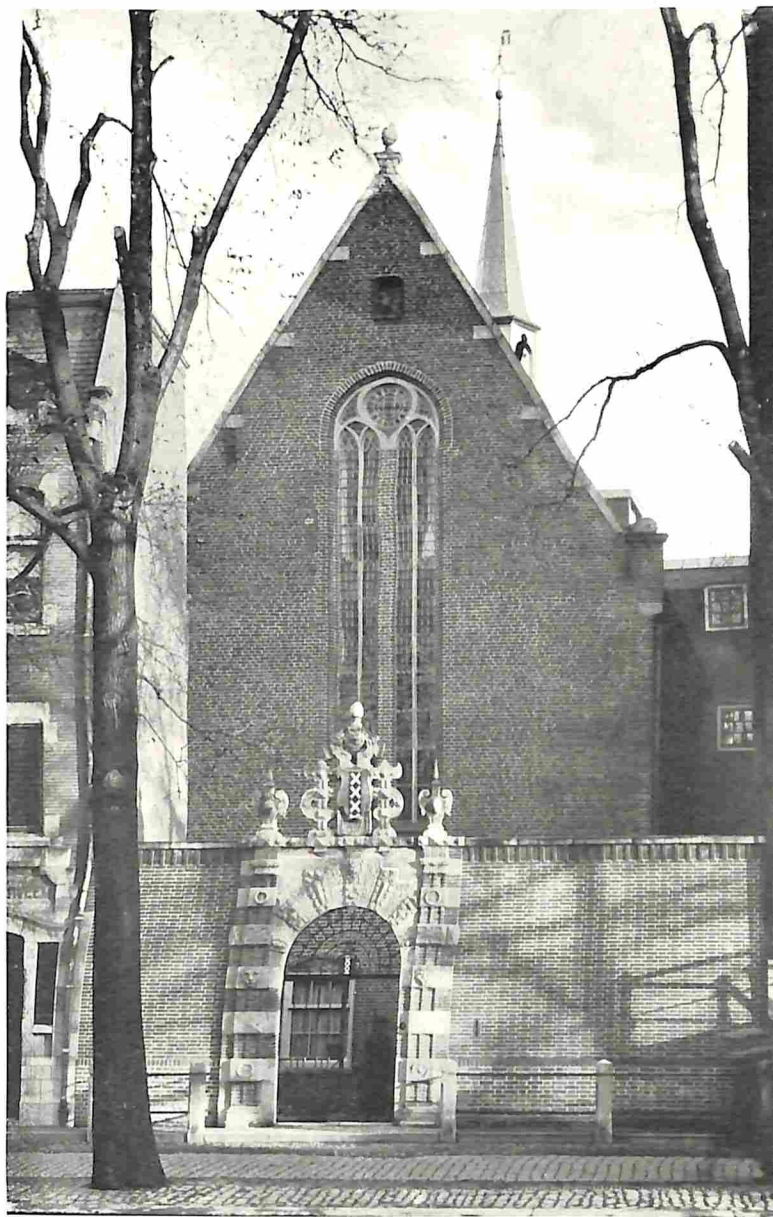

Foto C. Steenbergh.

DE HERSTELDE KAPEL VAN HET AGNIETENKLOOSTER TE AMSTERDAM.

eerst gezorgd voor een refter (eetzaal) en een spinkamer waaraan het meest behoefte bestond. In 1484 werd het pand gebouwd tusschen de kerk en het groote huis, dat 150 Rijnsche guldens kostte. Daar het klooster ook voordeelen trok van de brouwerij, werd in 1486 een dure en zware brouwketel aangeschaft en werden in 1487 het brouwhuis en het steekhuis „gerecht” en stond vóór het einde der eeuw het complex weder overeind. Als nijvere bijen waren de nonnen altijd bezig, en dat haar spinnen en weven voordeel aanbracht, blijkt o.a. hieruit, dat zij in 1484 voor twee Rijnsche guldens het stuk, de koorbanken der nonnen konden bekostigen. Maar het werd ook overgewerkt, overgesponnen „tuten arbeyt der susters boven hair gewoon-arbeyt”, zoodat er in hetzelfde jaar een kazuifel van best rood fluweel gekocht kon worden voor zes stuivers de el. In 1487 werd het hoogaltaar „gestoffeert” voor 170 Rijnsche guldens en in 't volgende jaar het Lieve Vrouwenaltaar en het St. Augustijnshuysken in 't koor. In 1487 werd

het hooihuis met tegelen gedekt en de Voorburgwal verstraat. In 1500 werd er onder den refter (eetzaal) een vleeschkelder aangelegd en in 1503 een nieuw brouw- en waschhuis gebouwd voor meer dan duizend Rijnsche guldens. In 1530 hadden twee zusters zooveel overgewonnen „met haar getrouwen arbeyt”, dat de kloosterzusters voortaan geen zakken koren behoeften te dragen. Uit de legaten van Mary Symondsdr en andere dames werden voor 232 Rijnsche guldens „dwaelen” (doeken) van cypres satijn, fluweelen en zijden misgewaden en een best autarkleed van 26 Rijnsche guldens aangeschaft. Daar het pauselijk Hof schatten verslond, waren ook de nonnentjes verplicht haar penningske bij te dragen. Orde en tucht hebben zeker in dit klooster geheerscht; het tegenovergestelde is ons althans niet gebleken. Alleen lezen wij onder 1486, dat zuster Heintgen Laurensdr. werd „ofgeset en suster Steyn Claesdr in haar plaats gecoren”. Ook dit klooster is door de Reformatie opgeruimd. De benedenkerk met een ingang op den Achterburgwal werd tot pakhuis der Admiraliteit gebezigd, de hoofdkerk werd in 1632 de gehoorzaal van het Athenaeum Illustre, het bovengedeelte stadsboekery. Van de kloosterbezittingen is zoowat niets bewaard gebleven. Een groot, fraai familieschilderij door E. W. Moes is teruggevonden in het koninklijk museum te Berlijn. Het heeft eerst boven het hoogaltaar gehangen en kwam later in het bezit van Nic. Witsen. Het fraaie 17e eeuwse poortje werd eerst in 1631 als passend sierlijke ingang voor het toen aldaar geopende Athenaeum van den stadstimmertuin daarheen gebracht. Omtrent de overblijfselen van het klooster verwijzen wij verder naar de mededeelingen in verband met het voorstel van Burgemeester en Wethouders tot behoud der kapel. Wij lezen in die mededeelingen o.a. dat het fundament van het oude altaar, ja zelfs een altaartafel voor den dag gekomen is en de plaats der kerk duidelijk kon worden aangewezen. Een gedeelte van den kelder bleek tot grafdekking gediend te hebben, hetgeen is op te maken uit in den muur gemetselde zerken met gedeeltelijk uitgesleten opschriften, een collectie doodsbeenderen enz. Op den 5den November 1919 nam de Gemeenteraad van Amsterdam, op de voordracht van het College van Burgemeester en Wethouders, het sympathieke besluit tot restauratie der voormalige Agnietenkapel aan den Oudezijds Voorburgwal, om die gebouwen toe te voegen aan de Universiteit. Ter gelegenheid van deze heugelijke gebeurtenis werd door den Secretaris van den Senaat der Universiteit, Prof. J. H. Scholte, een Gedenkboek samengesteld, waaraan ik hier het een en ander ontleen: „De oude Agnietenkapel,” zoo schrijft Prof. Scholte in zijn Inleiding, „is een niet alleen voor onze stad, maar bepaaldelijk ook voor de Universiteit 'n belangrijk bouwwerk; het is een der weinige overblijfselen van bouwkunst (de éenig overgebleven kloosterkerk) welke herinneren aan de talrijke kloosters (helaas in den laatsten tijd zoo weinig beschreven), die in de 15e en 16e eeuw aan de Oude Zijde bestonden en belichaamt

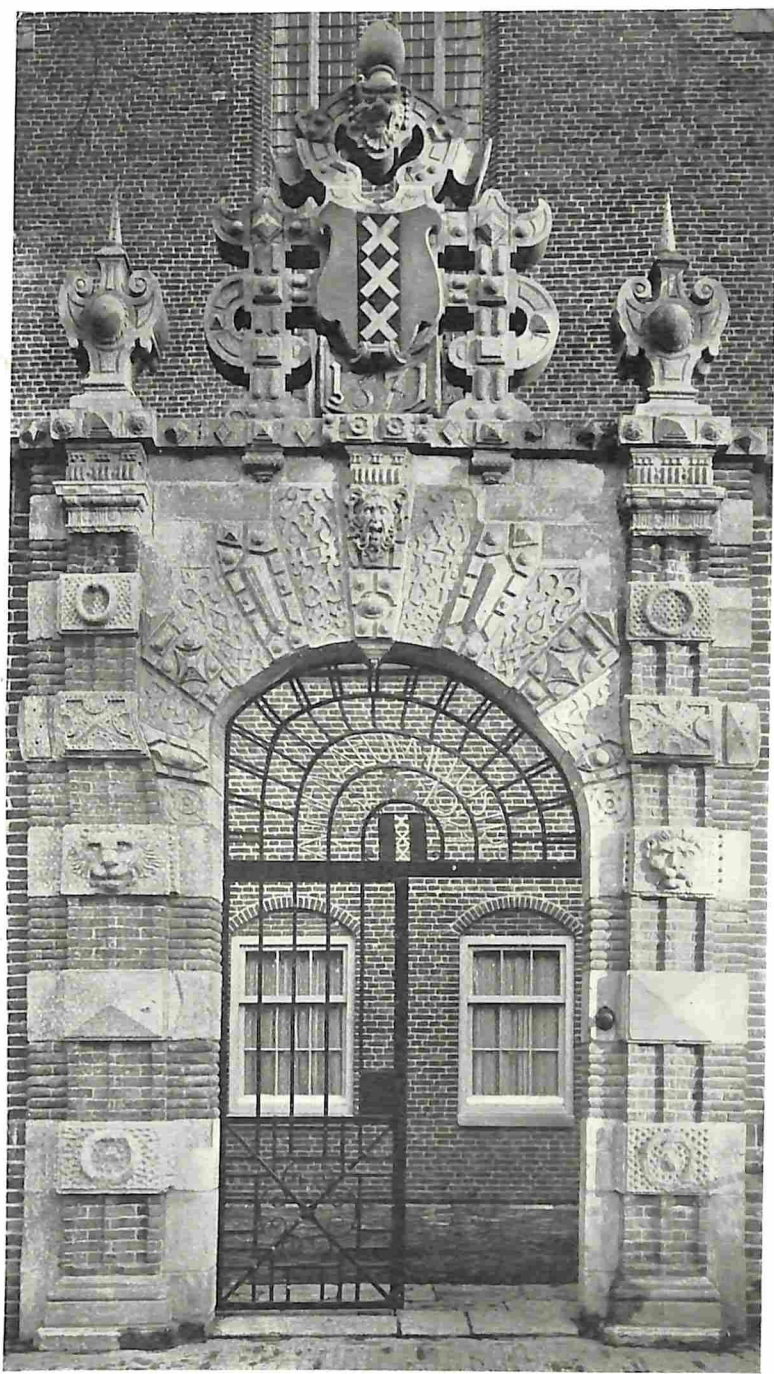
derhalve een eerwaardig stuk historie. Zijn bijzondere betekenis voor de Universiteit ontleent de latere Agnietenschool aan de omstandigheid dat zij meer dan twee eeuwen huisvesting heeft verleend aan het Athenaeum Illustre, vanaf den dag der oprichting, 8 Januari 1632 tot in de tweede helft der 19e eeuw, toen er een Openbare School voor Lager Onderwijs werd gevestigd. Zoo zal dan het eerwaardig kerkje, waar van Baerle en Vossius, Hemsterhuis en Burman hadden gedoed, toegevoegd worden aan de gebouwen der Universiteit van Amsterdam.” Oude steenen, zoo lezen wij verder, kunnen welsprekender zijn dan schrifturen en afbeeldingen. De schrijver zag, hoe achter het oude poortje, 't welk een stuk geschiedenis en geschiedvervalsing onthulde, vervlogen

eeuwen herleefden tot een bijna cinematografisch bestaan. Omtrent die geschiedvervalsing moeten wij, aan de hand van het Gedenkboek, het poortje, dat eigenlijk een geschiedenis heeft op zichzelf, van naderbij beschouwen. Het werd, wat het steenhoutwerk betreft, afgeloofd en wat het metselwerk aangaat, dat behalve geveerd, ook nog gecement was, voorzichtig afgehaakt. Het bovenwerk, dat scheef en los stond, werd er afgenomen, de verwoestende doken en ankers werden er uitgehaald en het geheel weer in elkaar gezet. Toen is gebleken, dat er vroeger aan het poortje hekken waren geweest, die door de oude schooldooren zijn vervangen. Maar nu komt de geschiedvervalsing. Een verrassend resultaat bij het afloogen bood de steen met het jaarcijfer 1631. De stok van de 6 en het onder-eind van de 3 waren van stopverf; vroeger had er gestaan 1571. Merkwaardige jaartalvervalsing! roept de schrijver uit. Met zekerheid is te bewijzen, dat dit poortje, evenals dat van het meisjesweeshuis in de St. Luciensteeg, voor den ouden Stadstimmertuin heeft gestaan. Toen bij de verhuizing der stadswerkplaats, de poortjes beschikbaar kwamen, werd een daarvan bij de inrichting van het Athenaeum Illustre toegepast, het jaartal werd veranderd en het poortje geveerd. En zoo geeft thans datzelfde poortje, in eere hersteld, toegang tot de Alma Mater, tot de Groote Gehoorzaal en de Collegezalen der Universiteit en ontvangt weder het kerkje van de Heilige Agnes de Hoogleeraren en Studenten binnen zijn muren.

Links in de vestibule heeft

men den hoofdingang; een trapje af voert naar een ruime hal met vestiaire. Aan de voorzijde bevindt zich een collegekamer voor de paedagogiek, aan de achterzijde een grootere collegekamer voor de filosofie. De hoofdtrap voert naar een groote gehoorzaal en kleine Collegekamer, met daartusschen een vertrekje voor de hoogleeraren en het lichtbeeldentoesel. De oude deurtogang in de hal beneden langs de 17e eeuwse houten trap geeft toegang tot de zolderverdieping, waar aan de achterzijde de philosophische, in het midden de paedagogische en aan de voorzijde de juridische bibliotheek is ondergebracht.

K. L. SCHAMP

HET IN 1571 GEBOUWDE POORTJE VAN DEN V.M. STADSTIMMERTUIN, DAT IN 1631 VOOR DE ST. AGNIETENKAPEL IS GEPLAATST.

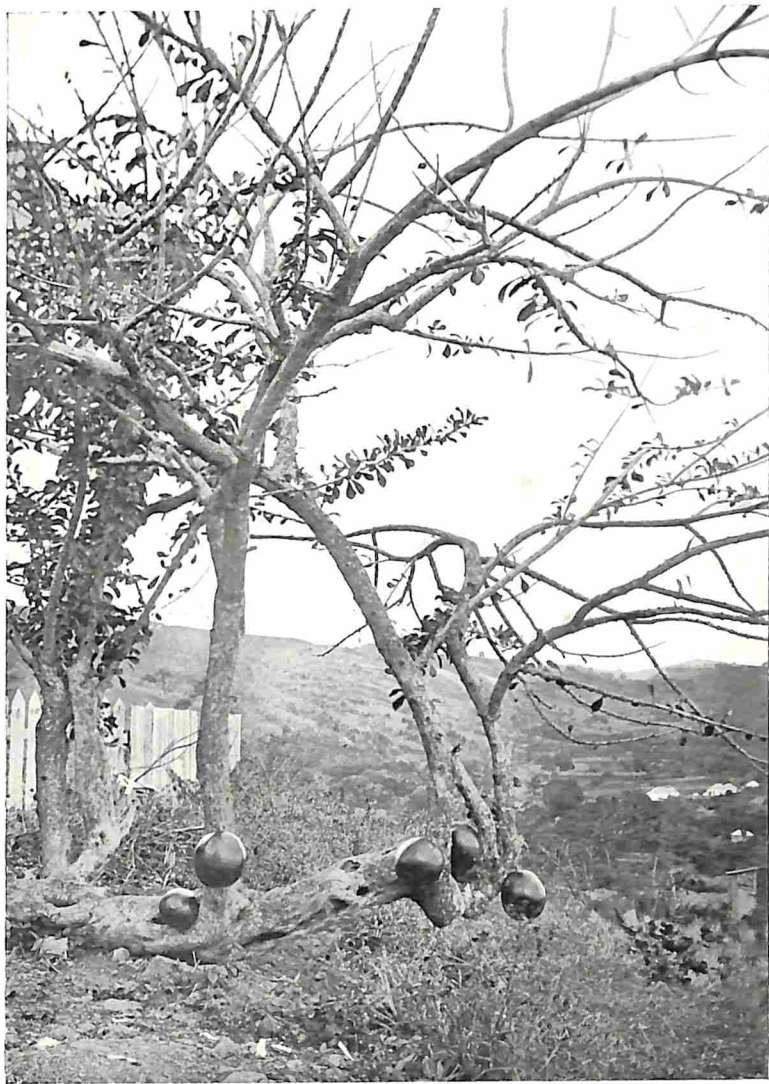

KALEBASBOOMEN.

DE op deze bladzijde geplaatste afbeelding zal den lezer al dadelijk de overtuiging schenken, dat hij hier met een bijzonder gewas te doen heeft. Een boom, waaraan groote vruchten onder aan den stam en de dikke takken voorkomen, dien kennen we hier niet. Onze heesters en boomen bloeien en dragen vrucht aan bebladerde twijgen, maar hier zien we dat de boom gebloeid en vruchten ontwikkeld heeft op de kale, onbebladerde gedeelten, die bij ons zelden meer uiterlijk leven vertoonen, tenzij daarop slapende knoppen tot ontwikkeling komen. ☼ Men noemt gewassen, waarbij die merkwaardige bloei en vruchtzetting op kalen stam en takken voorkomen, cauliflore planten, d.w.z. stam- of stengelbloemige planten, welk soort van gewassen voornamelijk in de warme streken voorkomt. ☼ Een cauliflore plant is dus een plant, welke hare bloemen niet aan den top of uit de oksels van nieuw gevormde bebladerde stengels of scheuten ontwikkelt, maar dadelijk uit den meerjarigen stam of takken te voorschijn brengt. ☼ Toch valt'er ook in ons land wel een soortgelijk geval van cauliflorie aan te wijzen, en ik vestig de aandacht op ons inlandsche peperboompje, *Daphne Mezereum* L., wier sterkriekende, licht-purperen of witte bloempjes vóór de bladeren verschijnen op de het vorige jaar gevormde takken. Die bloempjes zitten in bundeltjes ten getale van drie bij elkander in de oksels van de afgevallen bladeren, welke in het voorgaande seizoen werden ontwikkeld. De vruchtjes, welke de bloempjes opvolgen, zijn rood, of, bij de witbloemige variëteit, geel. ☼ In tuinen en parken kunnen we daarenboven dikwijls nog een ander voorbeeld van cauliflorie ontmoeten in den vorm van een bloeienden Judasboom, *Cercis Siliquastrum* L., een boom, welke uit de landen om de Middellandsche zee herkomstig is, en welke zeer vroeg bloeit, vóór de bladontwikkeling in het voorjaar. De bloempjes zijn levendig-rose van kleur en ontspringen in talrijke bundeltjes op de takken en zelfs op den stam, zonder dat daarbij van bladontwikkeling sprake is. Kort daarop ontwikkelen zich wel de bladeren aan de twijgen, maar dan toch afgescheiden van de bloembundeltjes. Het ligt voor de hand dat door dien bloei op kale takken en stam, de bloempjes zeer in het oog vallen. Hoe zeldzaam ook het verschijnsel van cauliflorie in onze streken is, veelvuldiger komt het voor in warme, vochtige landen. Het verschijnsel wordt daar bij onderscheidene planten, welke tot de meest verschillende plantenfamilies behoren, aangetroffen. Een der bekendste voorbeelden levert de cacaoboom, *Theobroma Cacao* L., welke in Midden- en Zuid-Amerika voorkomt, en daar, en ook in onze Oost, gekweekt wordt. De bloempjes van den cacaoboom zijn klein en van roodachtige kleur. Ze worden in bundeltjes aan stam en takken ontwikkeld tot vlak bij den grond, evenals bij den afgebeelden kalebasboom, en worden opgevolgd door groote, soms 20 cm. lange, gele of geelroode vruchten, die wel iets weg hebben van reusachtige augurken. Meerdere voorbeelden van stam- en stengelbloei vindt men bij Ficussoorten, o.a. *F. Roxburghii* Wall., en *F. heteropoda*, welke laatste een vijgenboomsoort is van Halmaheira, wier tot bundeltjes vereenigde vruchten aan ruwe knobbels op stam en takken ontspringen, *F. rhizocarpa* Teism. de Vriese, bij welke de bloemtakjes zelfs voornamelijk aan het onderste deel

van den stam worden ontwikkeld. Voorts noem ik *Eugenia cauliflora* Berg. een houtgewas uit Brazilië met groote leerachtige bladeren en wasachtige witte bloemen met talrijke meeldraden, die op het overjarige hout ontspringen. Zeer interessant is ook de waskaarsenboom, *Parmentiera cereifera* Seem. uit Panama en de apenbroodboom, *Artocarpus integrifolia* L. uit Oost-Indië. Nog sprekender is de cauliflorie bij *Stelechocarpus Burahol* Hook, uit dezelfde streken, bij welke de vrouwelijke bloempjes bundelvormig aan dikke wratten op den stam ontspringen. De kleine mannelijke bloempjes van dien boom worden echter ontwikkeld in de oksels der kortelings afgeworpen bladeren aan de jonge twijgen. ☼ De aanzwellingen, uit welke de cauliflore bloemen te voorschijn komen, en die zich soms als ruwe verhevenheden of wratten voordoen, zijn volgens Prof. M. Rikli als mislukte takken op te vatten, takken dus die nimmer tot ontwikkeling zijn gekomen, maar waarop toch meerdere bloemknopjes tot bloeien en vrucht dragen worden gebracht. ☼ Nu zal den lezer ons plaatje wel duidelijker zijn geworden, en hij zal een verklaring hebben

gevonden voor die wonderlijke plaatsing der groote vruchten onderaan op stam en takken van den kalebasboom. Deze behoort tot de *Crescentieae*, een onderfamilie van de *Bignoniaceae*, waarin het geslacht *Crescentia* met een vijftal soorten vertegenwoordigd is, en waarvan *Crescentia Cujete* L. de bekendste, en door de cultuur sterk verbreid is. *Crescentia cucurbitina* heeft vruchten, die veel op die van *C. Cujete* gelijken. ☼ De vruchten van *Crescentia* zijn, zooals de naam van den boom reeds doet vermoeden, van kalebasachtigen vorm en zeer groot. In rijpen toestand bezitten zij een houtachtige schaal en springen niet open. De bloemen bestaan uit een tweedeeligen kelk en een bloemkroon in den vorm van een cylindervormige bloembuis, die uitmondt in een naar buiten omgeslagen veelvuldig getanden rand. De bladen zijn enkelvoudig van vorm en hebben een afwisselenden stand en zijn vaak bundelvormig bijeen geschaard. ☼ Het spreekt van zelf dat de wetenschapgezocht heeft naar een verklaring van den stengelbloei voor het leven der plant, en zij heeft verband gezocht tusschen dit verschijnsel en het insectenbezoek. Een feit toch

EEN KALEBAS-BOOM.

is dat de bloemen aan naakte stammen en takken beter zichtbaar zullen zijn, dan wanneer zij tusschen de bladeren der plant verscholen zitten. Dr. H. Hallier meent zelfs uit de niet zelden triestig gekleurde bloemen bij cauliflore planten, en uit het feit dat vele van deze een walgelijken geur verspreiden, te mogen besluiten, dat de cauliflore gewassen voor de bestuiving der bloemen zijn aangewezen op lagere insecten, als Diptera en Hemenoptera. Maar daartegen spreekt, volgens prof. Dr. H. Winkler, de omstandigheid dat juist bij de wegens hare cauliflorie zoo opvallende familie der *Anonaceae*, zelfbestuiving zeer veel voorkomt. Men ziet, de cauliflore planten zijn niet alleen uiterlijk merkwaardig, maar bieden ook belangwekkende problemen voor wetenschappelijk onderzoek.

A. J. VAN LAREN.

Ontvangen boeken.

☼ De firma Martinus Nijhoff te 's Gravenhage zond ons een proefaflevering van den 2^{en} veel vermeerderden druk van J. H. W. Leliman's „Het Stadswoonhuis in Nederland gedurende de laatste 25 jaar", bewerkt door A. J. v. d. Steur, bouwkw.-ing.

DE KAWAH-IDJEN OP OOST-JAVA.

NAAR DEN KAWAH-IDJEN.

IN den uitersten Oosthoek van Java, tusschen Bondowoso en Banjoewangi, verheft zich het machtige Idjen-Hoogland, met zijn vele vulkanen. Geologisch behoort dit plateau tot de grootste merkwaardigheden van Java, maar door zijn afgelegenheid wordt het nog betrekkelijk weinig bezocht. Het is de vroegere kraterbodem van den ouden Idjen-vulkaan, waarop zich tengevolge van intensieve vulkanische werkzaamheid twaalf zelfstandige eruptie-kegels verheffen, die echter alle onwerkzaam zijn, met uitzondering van den Kawah Idjen, berucht om zijn uitbarsting in 1817. ☼ Vroeger liep van Soeberwoeloe, dat aan den hoofdweg Djember — Sitoebondo ligt, over Soekasari een directe, voor automobielen berijdbare weg tot Sempol; deze verkeert echter tegenwoordig in een dusdanigen staat van verwaarloozing, dat hij nu nog slechts te paard of te voet begaanbaar is. Het traject kan door een geoefend ruiter wellicht in een uur of 4, 5 worden afgelegd; wij deden er veel langer over, en bereikten den pasanggrahan pas in den middag. ☼ Wil men den volgenden morgen niet dadelijk verder, dan is de Tjeding, een eigenaardig gevormd, midden in het oerbosch gelegen warmwatermeertje, een gang van drie uur dubbel en dwars waard. Winter heeft hierover geschreven: „het blijkt duidelijk hoe dit bassin is ontstaan; het water, blijkbaar uit spleten van een kalkgebergte afkomstig, deponeert de druipsteenachtige afscheiding bij het overloopen door verdamping en koolzuurverlies evenals dit bij stalagmieten in de bekende hollen plaats vindt, en bouwt zoo voor zichzelf een juist waterpas zich uitstreckenden muur op”. ☼ Héél vroeg, als het boven den Ringgih begint te dagen, — als het zilveren schijnsel van de maan flauwer en flauwer wordt, en eindelijk ondergaat in de worsteling met het steeds aan kracht winnende daglicht, — wanneer roerloos, in zwijgende pracht, het bosch wacht op het te ontvangen wonder van de zon, dan moet men op weg gaan, om tot het eigenlijke doel te geraken — die

symphonie van kleuren, welke den naam kreeg van Kawah Idjen. Is men de in het getemperde licht der Albizzia-boomen gelegen koffietuinen van de onderneming Kalisat uit, dan komt men na een onbelangrijk stuk door alang alang (een hoog gras, dat een voortwoekersvermogen heeft als geen ander gewas in de tropen, en door de inlanders wel voor dakbedekking wordt gebezigd) in een tjemarabosch. Treurig stemt het, te zien hoe de inlanders huishouden in deze mooie, statige, hier onze coniferen-vervangende boomen; overal liggen de smeulende stammen, en, wanneer daar niet tijdig paal en perk aan gesteld wordt, zullen de gevolgen van ontbossching niet uitblijven. ☼ Tweemaal leidt de weg door de Banjoe pait, wat, letterlijk vertaald, beteekent bitter water — n.l. om het groot gehalte zwavelzure aluinaarde, ijzeroxyde, e.a. — en na 4 uur stijgens ongeveer bereikt men de irrigatie-pondok; de laatste 200 M. tot het meer moeten evenwel te voet worden afgelegd, daar deze klim voor de paarden te kras is na alles wat er reeds van ze gevergd werd. . . . Dit sterk zuurhoudende kratermeer heeft een afvloeiing in de Banjoe-pait, welke na samenstreaming met de alkalische Kalisat den naam draagt van Banjoe poetih, wegens haar—meestal—melkwitte kleur 1). ☼ Onbeschrijfelijk is de indruk als men van boven een blik heeft op dit kleuren-wonder: steile rotswanden in alle mogelijke tinten van rood tot groen en grijs, omsluiten het turkoois-blauwe meer, de randen zwavelgeel; onbewogen ligt het daar in de diepte als een kostbare edelsteen. . . . ☼ De afstand naar den Kawah Idjen is het kortst van Banjoewangi uit; tot de koffie-onderneming Djamboe kan men met een automobiel komen, en vandaar te paard verder gaan. Urenlang leidt de weg door een ondoordringbaar bosch vol merkwaardigen plantengroei, waarvan de bloeiende begonia's het opvallendst zijn. In de irrigatie-pondok is het mogelijk te overnachten, mits van te voren toestemming aangevraagd is, en men er niet tegenop ziet, zijn eigen bedgerei mee te nemen.

M. TADEMA.

1) In het vorig nummer als Kali poetih beschreven en afgebeeld.

Klank en bloei van Februari.

DE winter triomfeert nog met sneeuw en ijs. Of erger, met kil, wonderig weer, met klamme grijze misten en eentonigen miezerigen regenval uit grauwe lucht. Maar o vreugde! het voorjaar is er al. Sprokkelmaand heeft altijd wel enkele van die stille, zonbeschenen dagen met een zachten wind en een helderblauwen hemel, die de lente inluiden met vogelzang en groei en bloei van een enkele bloem. ☼ Dat is eigenlijk in Januari al begonnen. Toen gold reeds het dichterswoord: Er is een zacht gebeef van lente in de lucht. Het weer is zoel en enkele vogels fluiten. De sneeuwkllokjes hieven zich reeds uit den kalen bodem en klingelden de lente tegen, allerlei onkruid wies al op den akker, waar de madeliefjes den heelen winter door wel bloeiden en waar nu de vogelmuur en de paarse doovenetel al weer prijkten met bloem en blad. En de winterzangers van uw tuin, in vorstige dagen gaarne genietend van uw gaven, beloonden deze met meer of minder welluidende, maar altijd aantrekkelijke geluiden, waarin op zoo'n zonnigen Januaridag wel al iets was van de lente. De meezen, pimpel en koolmees vooraan, pinkten en buitelden, de fijne goudhaantjes twinkelden er tusschendoor hun ijle geluid, schildvinken sloegen en 't winterkoninkje schetterde er lustig op los. ☼ Nu is het Februari en allerlei teekenen wijzen er op dat we weer zooveel te dicht bij het voorjaar zijn. Het spreuwenlied wordt voller en veelzijdiger, velen zijn hier den winter doorgebleven, en zwierven bij troepen de weilanden door en de boerenhoeven langs, nu keeren ook de trekkers uit het zuiden terug en hun veelzijdig repertoire klinkt u van alle kanten tegen. ☼ De merel heeft zijn sluiksche wintergedragingen weer wat afgelegd en in zijn eenvormig getjuik der kille dagen steeds meer variatie gebracht, tot op een zoelen Januaridag, zooals ik het verleden jaarden laatsten van die maand mocht hooren, zijn volle lied in welluidende tonen opklinkt. De zanglijster blijft niet achter, als het weer zacht is, hoort ge hem in de tweede helft van Louwmaand wel al overal. En boven de weilanden, waar de vaalheid van het gras nog maar weinig verlevendigd wordt door frisscher groen, zingt de leeuwerik zijn jubelend lied, hoog opstijgend tot onzichtbare verten. Den heelen winter door zijn ze bij troepen de weiden doorgezworven, met den terugkeer van de weggetrokken exemplaren is de voorjaarsstrek begonnen die nu week na week al meer zomervogels naar onze landen terug zal voeren. De kieviten komen weer en zwerven nog enkele weken over de velden rond om dan in de tweede Maarthelft in 't eenvoudige nest hun welbekende eieren te deponeren. ☼ Er zijn vogels die nu al met den nestbouw beginnen. De aalscholvers in hun weinige overgebleven kolonies, bij Lekkerkerk en bij Giethoorn, ook daar nog vervolgd ofschoon om deze prachtige vogels niet geheel te doen verdwijnen, bescherming noodig zou zijn, de aalscholvers zijn al met hun nesten, takkenbouwsels, in de boomen of ook wel vlak bij den grond, bezig. En de reigers, eveneens gezellig in troepen broedend, zijn ook aan den gang. De roekenkolonies raken weer bevolkt, ook de stadbewoner kent hun nesten wel, hoog in de boomtoppen; vaak worden ze van plek tot plek verjaagd. De musschen, als immer haantje de voorste, broeden het heele jaar door, dus ook nu. ☼ De kokmeeuwen in de stadsgrachten krijgen weer langzamerhand hun zomertentue, de witte kop krijgt steeds meer zwart, 't duurt niet lang of ze zullen zich voor hun broedbedrijf terugtrekken naar sompige gebieden. ☼ De hazelaarskatjes stuiven, voor de elzen is het nog vroeg genoeg, de oude vruchtjes hangen er nog aan, de nieuwe katjes strekken zich al wat

meer, maar 't echte leven komt er toch pas even later in, wel zijn ze nu al geschikt om ze thuis tot verdere ontplooiing te laten komen. Ook de wilgenbloei laat nog even op zich wachten. ☼ Wel bloeit nu het klein hoefblad langs de wegen en op verwaarloosde weidehoekjes, voor den boer een vervelend onkruid, voor den wandelaar een aardige lenteplant. Zonder blad prijkten de mooie, helgele bloemkorfjes aan den viltigen, geschubden stengel, pas in April als de bloemen al lang zijn uitgebloeid, verschijnt het wollige loof. ☼ Zoo zijn het enkele teekenen nog maar, wat spruitende bladeren hier, ginds een bloem al of een bloeiend katje, daar wat vogelgeluid of luider schallende zang, maar onmiskenbare blijken toch van 't lenteleven dat al stilaan werkt, dat al meer nadert en over enkele maanden in overvullen rijkdom groeit en bloeit! A. L. BROER.

HET KLEIN-BEGIJNHOF TE GENT.

VIJFTIEN jaren was ze oud, toen Begga, de zachtmoedige dochter van een eierzuchtigen en niets ontzienden vader, van Pepijn van Landen, werd uitgehuwelijkt. Niet werd haar gevraagd naar haar begeeren, ze was slechts de dochter van een man, die in zijn kinderen alleen zijn nakomelingen zag, die alleen wist, dat ze zijn geslacht tot eer en tot macht moesten brengen. En in Begga, zijn dochter, meende hij een geschikt en willig instrument te vinden, om zijn idealen te helpen verwezenlijken. Zoo werd ze de vrouw van Ansigisil, zoon van bisschop Arnulf van Metz, Pepijns medestander: beiden immers waren de aanvoerders van den adel, die, ontevreden over de politiek van het regeerende vorstenhuis in Frankenland, een voortdurende oppositie voerde. Een oppositie, welke eindelijk voerde tot de verdrijving der Merovingers; in hun plaats kwam het geslacht der Karolingen, vertegenwoordigd in Pepijn van Herstal, den zoon van Begga, zoodat de droom van Pepijn den Oude, waarvoor zijn dochter, nog bijna een kind, was geofferd, ten slotte

IN HET KLEIN-BEGIJNHOF TE GENT.

toch werd verwezenlijkt. Dat het huwelijk, het middelpunt van talloze politieke intriges, voor Begga een opoffering moet zijn geweest, blijkt wel uit het feit, dat ze haar leven verder aan vrome werken wijdde. Zij zou 't klooster te Andennes, tusschen Namen en Luik, in 680 of 692 hebben gesticht en de grondlegster zijn geweest der orde der vrome Begijnen, de vrouwen, die niet zich terugtrokken uit de wereld om tot gebed en overpeinzing in te keeren, maar die juist uitgingen in de wereld, om daar vrome werken en goede daden te verrichten. In 1630 werd Begga, de Heilige Begga, dan ook erkend als patrones der Begijnen. Ofschoon veel waarschijnlijker de priester Lambert de Stotteraar de Begijnenorde zal hebben gesticht. In 1170 immers offerde deze zijn gansche vermogen aan den bouw van een hospitaal en een kerk voor de weduwen en kinderen der kruisvaarders; tien jaren later ging hij rond om de vrouwen op te wekken hun leven te geven aan de verzorging der zieken vooral. Zoo groot was het enthousiasme, vooral bij haar, die haar echtgenoot verloren tijdens de kruistochten, dat hij reeds omstreeks 1180 het eerste Begijnhof te Luik inrichtte. En dit eerste Begijnhof is het model geweest voor de honderden, welke in volgende eeuwen werden gesticht, dus ook van het klein Begijnhof te Gent, zooals zich dit nog heden vertoont. Een groot grasveld, waar de kerk zich verheft, rondom de straatjes met de afgesloten hovekes, waar de Begijntjes hun huizekes bewonen, huisjes, welke ruimer vertrekvoornaamste Begijnhof te Gent was oorspronkelijk 't groot Begijnhof, dat volkomen het karakter van een stadje op zich

KAMER IN HET KLEIN BEGIJNHOF TE GENT.

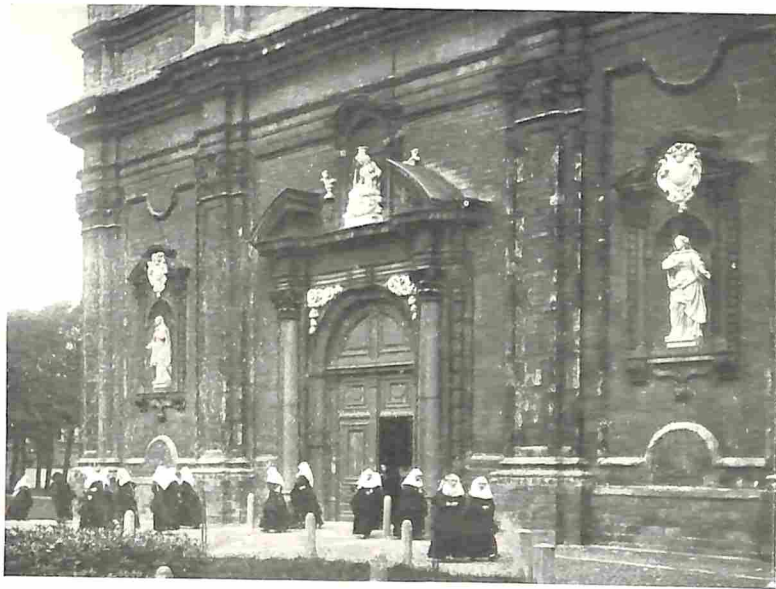
zelf had bewaard. In 1873 echter zijn de bewoonsters, nadat er veel getwist was tusschen het bestuur van haar Hof en de burgerlijke instellingen te Gent, heengegaan buiten de stad, naar de Gemeente St. Amandsberg, waar een nieuw begijnhof voor de „zusters” was gebouwd door den hertog van Arenberg. En het groot Begijnhof te Gent werd ontmanteld en zoo „verfraaid”, dat er weinig meer te bespeuren valt van de vroegere bekoorlijke intimiteit. Het was ook de hertog van Arenberg, die het klein Begijnhof van O. L. Vrouwe ter Hove aan het eind der Lange Violettenstraat voor de verfraaiingswoede behoeftte, door den grond te koopen. En daar leven thans nog de vrome vrouwen haar rustig en werkzaam leven, als de orde-zusters in vroeger eeuwen. De stichting van deze beide Begijnhoven dateert van de 13e eeuw, toen Johanna van Constantinopel, gravin van Vlaanderen en haar zuster Margaretha rijke donaties gaven, respectievelijk in 1234 en 1235. Door de moeilijkste jaren van de woelige Gentsche historie handhaafden ze hun bestaan: het klein Begijnhof is daar om ervan te getuigen. En aanstonds wordt men opgenomen in de eigenaardige besloten sfeer, als men door de toegangspoort binnen treedt. En in het huis der Moeder-Overste, der Grande Dame, is de rust zoo intens, dat het verlangen naar retraits in dit stille oord haast onweerstaanbaar wordt. Klein zijn er de kamertjes, waar een zuiver wit bed ligt gespreid, blinkend van reinheid: sober zijn ze en tegelijk zoo uitnodigend-vriendelijk, zoo zeker van zichzelf, zoo vol gastvrijheid. En toch, 't Begijnaantal neemt af, verzekerde de Moeder-Overste triest. Er komen te weinig Begijntjes bij: het leven in de wereld schijnt groter macht te hebben gewonnen over de geloovigen, groter dan voor den oorlog. Wel is 't hier nog niet zoo uitgestorven als in Brugge, waar nog slechts vijf begijntjes wonen! Toch... er zijn niet zoovele meer, die, ook al leggen ze geen kloostergelofte af, ook al verbinden ze zich niet aan een bepaalde orde, zich van de wereld afwenden om zich gemeenschappelijk en in het algemeen aan goede en vrome werken te wijden. Vooral het verplegen van zieken was haar een levensbehoefte — ieder Begijnhof heeft zijn ziekenhuis — veel kantwerk ook werd door de Begijntjes vervaardigd, nu vaak door naaiwerk vervangen. Altijd nog is 't een schilderachtig gezicht de oude en jonge vrouwen bijeen te zien in een ruim, zonverlicht vertrek, waar de glans van een blijden lentedag weerkaatst in het blinkend wit der kappen, fel overhuivend de donkere kleedij. En voor ieder een mand vol naaigoed: naarstig werken de handen, zonder opzien wordt het werk verricht. Tot haar taak worden de aspirant-Begijnen voorbereid in een soort klooster, waar ze gedurende zes maanden wonen, totdat ze waard worden geacht haar eigen huisje te betrekken, haar eigen huisje, besloten binnen de muren, maar beschikkend over een klein tuintje, vaak kinderlijk-naïef versierd en beplant. In 't klein-Begijnhof is 't oude karakter nog vrijwel ongedoerd gehandhaafd. Hoe verschilt de bouwtrant der lage huisjes van die van het Amsterdamsche Begijnhof, waar de huizen grootendeels hoog en steedsch zijn opgetrokken. Maar uit den toon valt de groote eind-17e, begin-18e eeuwse kerk, welke met haar koelen Lodewijksstijl haast detoneert. Met dit al, de Gravesteen en 't klein Begijnhof maken een bezoek aan Gent overwaard.

RO VAN OVEN.

DE GEHEIMZINNIGE DOOD VAN Mr. SERLES

8) door W. B. M. FERGUSON.

EN dit streven haar zienswijze aan Isabel op te dringen gebeurde niet op de wijze van een heerschzuchtige vrouw, die haar wil doordrijft, maar door een voortdurend beroep op de liefde en de sympathie, die haar dochter voor haar voelde. Mrs. Gregory deed het voorkomen alsof zij lichamelijk veel meer afhankelijk van haar dochter was, dan werkelijk het geval was; en ik hoorde later, dat toen Isabel voor het eerst haar voornemen had te kennen gegeven zich voor een betrekking te bekwaamen, haar moeder zich heftig daartegen verzet had en slechts had toegegeven nadat zij tot de overtuiging was gekomen, dat het een nieuwe manifestatie van de „hoogere machten” was; een nieuw kruis, dat zij te dragen kreeg. „Welnu?” vroeg Isabel, toen haar moeder ten slotte was weggegaan. „Is er iets nieuws in de zaak aan het licht gekomen, Mr. Tynon? U hebt zulke groote verwachtingen opgewekt van uw vriend, Mr. Blunt, dat ik —” „Het duurt soms een heelen tijd eer Blunt goed begint,” haastte ik mij te zeggen. „Misschien heb ik een overdreven indruk van zijn bekwaamheden bij u gevestigd en zult u daardoor teleurgesteld zijn, als hij niet dadelijk het geheim tot klaarheid brengt”. „Ik zie wel, dat hij tot nu toe nog niets gedaan heeft!” riep zij uit, met een teleurgesteld gezicht. „Hij is ten slotte net zooals al de andere detectieven, en ik heb niet veel vertrouwen in hem”. „Nu ja, — hij heeft inderdaad tot nu toe nog niets gedaan,” moest ik wel erkennen. „De getuigenverklaringen, zooals ze bij de lijkschouwing gegeven zijn, zijn onderzocht; maar tot nu toe slaat commissaris Cary het beste figuur; of laat ik liever zeggen, hij is de eenige, die iets belangrijks ontdekt heeft”; — en ik vertelde haar, wat Blunt en ik vernomen hadden toen wij in het huis terug kwamen, waar wij Cary vonden, wiens gezicht straalde van genoegdoening. En het scheen, dat een zijner mannen, die de beneden-vestibule nog eens grondig doorzocht, in een donkeren hoek bij den parapluie-standaard een bos loopers had ontdekt van de nieuwste en beste soort. Cary, erg hiermee in zijn schik, hield staande, dat hun aanwezigheid daar een bewijs was voor de juistheid van zijn stelling, dat de moord door een inbreker gepleegd was; en — naar zijn gelaatsuitdrukking te oordeelen — was het met inwendige vreugde, dat hij ze Blunt toonde. En Jimmie haalde er den neus voor op. „Wat probeerde de kerel daarmee te doen?” vroeg hij ernstig. „De parapluie-standaard open te sluiten?” „Het komt er voor mij niet op aan hoe ze hier gekomen zijn; het is mij genoeg dat ik ze vind”, zei Cary, net doend alsof hij de ironie niet hoorde. „Misschien zijn ze uit den zak van den misdadiger gevallen, terwijl hij over den vloer kroop, en zijn ze bij toeval in dien hoek geschoot”. „Dat komt mij voor een heel gedwongen redeneering te zijn, commissaris,” zei ik. „Dat lijkt heelemaal niet waarschijnlijk”. „Neen; dat lijkt ze ook niet,” gaf hij wenkbrauw-fronsend toe; „en ik zal ook wel een die waarschijnlijker is vinden. Maar de sleutels zijn er en ze moeten er op de een of andere manier geko-

BIJ DE KERK VAN HET KLEIN BEGIJNHOF TE GENT.

men zijn. Zoo iets bezit een particulier niet. En als de moordenaar ze niet hier verloren heeft, van wien zouden ze dan zijn? Als je mijn verklaring niet wil aannemen, moet je me die vraag eens beantwoorden". „Misschien van iemand, die wist, dat je ze mettertijd hier zou vinden," zei Jimmie met een onschuldig gezicht. „Iemand, die er belang bij had, dat je in de verkeerde richting zoudt zoeken. Vervalschte schuld-bewijzen, als 't ware". „Dank je voor dien wenk," zei Eerlijke John koeltjes. „Zoo iets zou me nooit zijn ingevallen. Maar wat de misdadiger — of wie dan ook — kon hopen er bij te winnen door *opzettelijk* die dingen daar neer te leggen, kan ik met geen mogelijkheid inzien". ☼ Jimmie schudde het hoofd. „Maar," zei hij hoopvol, „als je verder zoekt, vindt je misschien nog een dievenlantaarn, een breekijzer, een buigtang — of misschien heeft de vent wel zijn visitekaartje op de porte-manteau gelegd". „Je bent zoo grappig als de Dood van Pierlala", zei Eerlijke John, met goedmoedigen spót. „Ik verwacht natuurlijk geen oogenblik, dat je die vondst als iets van beteekenis zult beschouwen, in aanmerking genomen, dat jij de vinder niet bent. Maar misschien lukt het jou ook wel iets van dien aard te vinden en dan komt de beurt aan mij om er op af te dingen". „Geloof me, Cary, ik ben heelemaal niet naijverig," zei Jimmy ernstig. „Alleen kan ik dit geen belangrijk bewijsmateriaal vinden — het is te voor de hand liggend — en als je aan mijn raad iets gelegen ligt, zou ik er niet te veel waarde aan hechten. Men kan soms heel wat tijd verliezen over bewijzen, die speciaal voor je worden neergelegd om je op een vals spoor te brengen". ☼ Ik weet niet, hoe het gesprek eindigde, want toen ze zoover gekomen waren, was ik weggegaan om de Gregorys te bezoeken. „Die beroeps-jaloezie tusschen Commissaris Cary en Mr. Blunt zal de zaak ingewikkelder maken, in plaats van de oplossing te verhaasten," zei Isabel, toen ik mijn verhaal geëindigd had. „Waarom kunnen ze voor zoo lang het duurt hun naijver niet op zij zetten en in goede verstandhouding samenwerken?" „Ik vrees, dat dit onmogelijk is — of het onmogelijke eischt van de menschenlijke geaardheid — waar ieder zijn eigen theorie heeft en daarin gelooft. Ik weet niet, wat Blunt's theorie is. Meestal maakt hij daar geen geheim van — ik bedoel voor mij — maar in dit geval heeft hij zich niet erover uitgelaten. Ik begrijp zijn vage algemeenheden niet. Ik kan u wel zeggen, dat hij rotsvast is in het geloof, dat de misdaad onmogelijk kan begaan zijn zonder dat u het moest bemerkt hebben, terwijl Cary van meening is, dat dit wel mogelijk was. Het spreekt vanzelf", haastte ik mij er bij te voegen, toen ik haar zag verbleeken, „dat Blunt u niet kent, zooals ik u ken". „Uw vertrouwen in mij, Mr. Tynon, is prachtig!" riep zij uit met verdrietigen blik. „Het overwint zelfs uw gezond verstand. Dat zult u moeten bekennen". „Wie u, als is 't nog zoo weinig kent, moet wel in u gelooven," antwoordde ik met overtuiging. „Er zijn enkele menschen, die men vertrouwen zou, al zou de heele wereld tegen hen zijn; terwijl men onmogelijk zou kunnen zeggen hoe dat komt". „Dat is heel vriendelijk van u," zei ze het hoofd buigend. „U behoort tot de kleine, de zeer kleine — minderheid, Mr. Tynon. Maar Commissaris Cary kent me evenmin als Mr. Blunt. Ik moest dus eerstgenoemde dankbaar zijn voor zijn vertrouwen in mij en laatstgenoemden met stilzwijgende minachting voorbijgaan en toch — toch geloof ik, dat hij de knapste van de twee is; en ik

heb mijn hoop op hem gevestigd, juist omdat hij niet wil toegeven, dat de misdaad onder de gegeven omstandigheden kon zijn gepleegd buiten mijn weten". ☼ Ik keek haar verbaasd aan. „Maar daarmee doet hij niet meer of minder dan te kennen geven, dat gij schuldig zijt!" riep ik uit. „Is dat soms niet de opvatting, waartoe men door logische redeneering gedreven wordt?" riep zij heftig uit. „Ik heb op allerlei manieren getracht een verklaring te vinden, maar het lukt niet. Nergens zie ik een lichtstraal. Hoe kan ik de wereld vragen mij te gelooven, terwijl, hoe langer ik er over denk, hoe meer ik tot de overtuiging *moet* komen, dat ik iets van de misdaad moet weten, als ik er tenminste niet aan wil beginnen te twijfelen of ik wel bij mijn verstand was. Leest u de getuigenverklaringen Mr. Tynon!" voegde zij er op tragischen toon bij, „en vertelt u me dan of alle vertrouwen ter wereld iemand kan doen gelooven, dat ik niet de misdaad zag of hoorde plegen!" ☼ Zij stond op en liep onrustig de kamer op en neer, vergeefs pogend haar gemoedsbeweging te onderdrukken. „Ik heb er over gepeinsd en gepekerd tot ik er half dol van geworden ben. Maar ik kan tot geen ander resultaat komen". „Miss Gregory!"

„Ik meen het!" riep zij uit. „Laat me spreken, Mr. Tynon. Misschien dat ik daardoor op een gedachte kom, of ophoud met mijn gepieker. Moeder schijnt mijn positie niet te begrijpen, of de heele zaak te beschouwen als een bezoeking, waartegen niets mogen trachten te doen om ze af te wenden of te verzachten. Natuurlijk gelooft ze in mijn onschuld, en omdat er geen aanklacht tegen me is ingesteld, meent ze, dat dit een bewijs is, dat de wereld mij ook voor onschuldig houdt. Ik verlang haar haar illusies niet te ontnemen, of haar te verontrusten. Maar ik weet, dat alleen daarom geen vervolging tegen mij gelast is, omdat de politie nog geen voldoende bewijs tegen me meende te hebben en mij de gelegenheid wilde laten haar dat te verschaffen. Ik weet, dat ik bespied wordt". „Nu u er toch over begint, wil ik u wel zeggen, dat uw vermoeden juist is. Ik zou het u in ieder geval verteld hebben." „Vermoeden?" lachte zij bitter. „Overtuiging, bedoelt u. Ik weet, dat detectieven mijn verleden onderzoeken en iedere beweging, die ik maak, beloeven. Hoe kan ik iets anders verwachten? Ik kan het ze

niet eens kwalijk nemen. Ze zouden ezels zijn als ze 't niet deden. Er is, denk ik, niet één mensch op het millioen, die werkelijk gelooft dat ik onschuldig ben. Ik ben jong en zie er aardig uit en dat is de reden dat enkelen — heel enkelen — wel zoo goed willen zijn in mijn onschuld te gelooven. Maar als ik oud en leelijk was —" Ze haalde haar schouders op en ging voort: „Ook nu begint men mij al overal te mijden en dat wordt een ernstige zaak; een levensvraag, want dit vermijden is al gegroeid tot een boycot....."

(Wordt vervolgd)

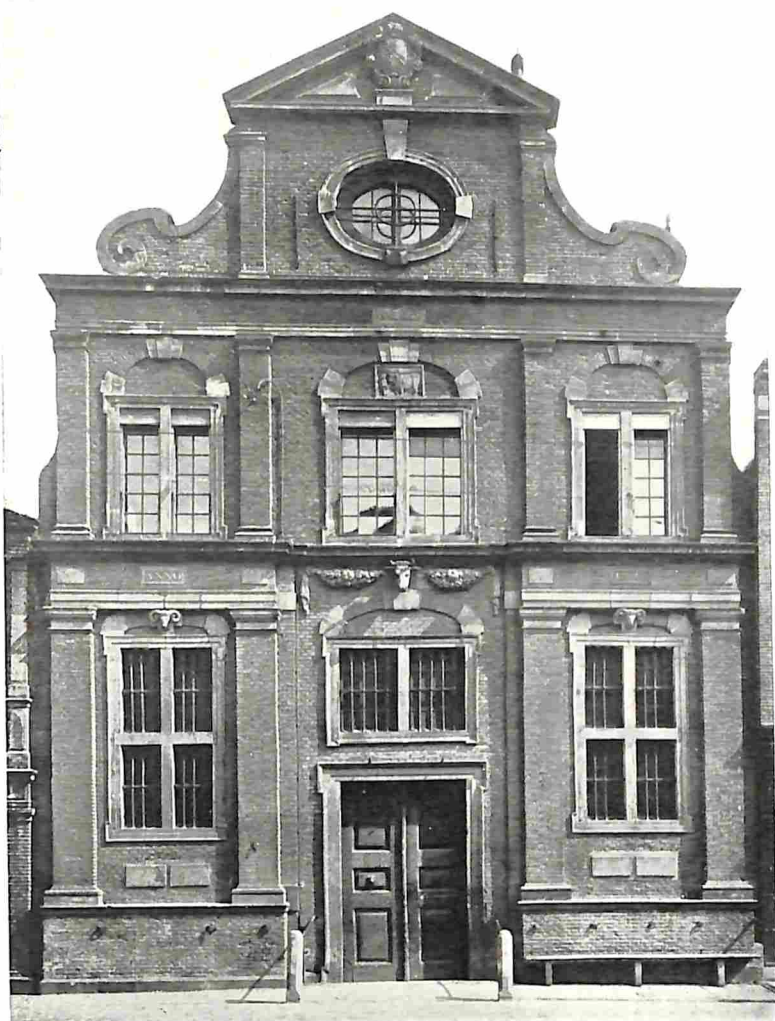

Foto C. Steenbergh.

DE VOORMALIGE VLEESCHHAL TE UTRECHT.

Emeu-Kasuaris.

☼ Men wijst ons er op, dat onze medewerkster de la Chapelle in No. 6 ten onrechte den Emeu met de kasuaris heeft vereenzelvigd. Het zijn twee verschillende dieren, al behooren zij beide tot de struisachtigen of Loopvogels. De Emeu, ook genoemd de Australische struis, komt in twee variëteiten in Oost en West-Australië voor, terwijl alleen in het Noorden ook een Kasuaris-soort leeft. De overige kasuaris-soorten vindt men op de eilanden ten Noorden van Australië.